

Johanna Alm
Kvalificerad utredare

2020-01-29
Kommunstyrelsen

Joakim Hackström Larsson
Enhetschef arbetsmarknadsfrågor

Dnr KS.2021.37

Yttrande över remissen av promemorian En utvecklad organisation för lokal statlig service – slutredovisning (DS 2020:29), Fi2020/05128

Sammanfattning av de viktigaste punkterna:

- Pajala kommun anser att de långa avstånden och begräsningarna i kollektivtrafik borde vara motiv för att etablera ett flexikontor i kommunen.
- Avstånden försvårar för medborgarna att komma till servicen. De medborgare i Pajala kommun som inte har förutsättningar för att ta del av digitala lösningar i kontakten med statliga myndigheter kan sägas hamna i ett utanförskap.
- Pajala kommun får bära kostnader för uppdrag som borde hanteras av staten.
- Pajala kommun föreslår att resurserna för nyetableringar omfördelas så att fler flexikontor etableras.
- Pajala kommun är intresserad av att delta i ett pilotprojekt kring mobila lösningar.
- Kommunen är även öppen för en samverkan som innebär att kommunens tjänstemän tar på sig delar av uppgifterna. Antingen genom att personalen anställs på deltid av Statens servicecenter, eller att det blir en avtalssamverkan. Vid en avtalssamverkan vore det önskvärt att få stöd från Statens servicecentral med att upprätta kontakter och avtal med berörda myndigheter. Kommunen föreslår att Statens servicecentral ges en samordnande funktion.

I promemorian 'En utvecklad organisation för lokal statlig service - slutredovisningen (DS 2020:29)' anges att ett av fyra kriterier för att etablera nya kontor är att staten vill öka servicen i gles- och landsbygdsområden med långa avstånd och det förs ett resonemang om tillgängligheten till statlig service kopplat till avstånd. Det konstateras att det inte finns några tydliga uttalade kriterier gällande exempelvis längsta acceptabla avstånd för en medborgare till ett lokalt servicekontor. Dock påpekas på sidan 85 i slutredovisningen att servicekontorsverksamheten omfattas av "... det förvaltningspolitiska målet om en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete."

För invånarna i Pajala kommun är närmsta servicekontor i Överkalix omkring 110 kilometer från Pajala. Men med anledning av en begränsad kollektivtrafik behöver i många fall istället servicekontoret i Gällivare nyttjas, vilket ligger omkring 150 kilometer från Pajala.

De medborgare i Pajala kommun som inte har förutsättningar för att ta del av digitala lösningar i kontakten med statliga myndigheter kan därför sägas hamna i ett utanförskap. Pajala kommun är Sveriges femte mesta glesbefolkade kommun i Sverige med en hög medelålder. Det finns grupper som har svårigheter att sköta sina ärenden digitalt.

Svårigheter som uppstår med anledning av detta är bland annat att personer som behöver skrivas in på Arbetsförmedlingen fastnar hos arbetsmarknadsenhet och/eller individomsorg på kommunen. Detta drabbar även nyanlända personer som har behov av stöd i folkbokföringsfrågor och ansökningar om olika typer av ersättningar från Försäkringskassan. I den övriga individ- och familjeomsorgen noteras att personer som har svårt att tyda beslut och ansökningshandlingar från exempelvis Försäkringskassan behöver extra stöd från kommunen för att förstå ansökningshandlingar och för att ansöka om aktivitetsstöd, aktivitetsersättning och etableringsersättning.

I de fall där kommunen hänvisar till respektive myndighet och/eller servicekontor behöver individerna resa till närmsta servicekontor och således vara ledig från sin sysselsättning en hel dag. Vidare behöver också kommunen lägga personella resurser inom integrations- och arbetsmarknadsverksamheten för att hjälpa individerna i kontakten med myndigheten genom att följa individerna till servicekontoret.

Att det är långt till den statliga servicen drabbar den enskilde, men det innebär också att kommunen får ökade kostnader för service och för resor med nyanlända.

Med anledning av de långa avstånden, den begränsade kollektivtrafiken, den åldrade befolkningen, att kommunen är i en expansiv fas (bl a en relativt nyetablerad gruvnäring) samt målen för servicekontorsverksamheten vore det önskvärt att få en servicepunkt av något slag i Pajala. Det bör finnas goda möjligheter att samnyttja lokaler för att få ner kostnader. Det finns även möjlighet att köpa tjänsten från kommunal personal/anställa någon på deltid.

Pajala kommun anser att ett övervägande bör göras om att omprioritera medel för nyetableringar för att frigöra resurser till fler flexikontor. Kanske kan resurserna som planeras till något av de mellanstora eller små kontoren istället läggas på några flexikontor. Det skulle ge en ökad service på fler platser i glesbygd med långa avstånd.

Pajala kommun finner även förslaget om mobila lösningar i form av en ”turnébuss”/ombyggd husbil som intressant och vi är gärna med i ett sådant pilotprojekt. Med tanke på de långa avstånden och glesbygdskaraktären borde Norrbotten kunna vara intressant för ett sådant projekt.

Pajala kommun kan även tänka sig någon form av avtalsamverkan, men det kräver mycket att få till en sådan med varje myndighet. Det vore önskvärt om det fanns en samordnande funktion. Statens servicecenter har inte idag mandat att skriva sådana avtal. Men ett alternativ kanske kan vara att myndigheten tar på sig en samordnande roll och hjälper till med avtalsskrivandet mellan de myndigheter man representerar och kommunerna. Alltså en samordnande funktion. Den resurser kan finnas på ett kontor i landet och delas av alla landets kommuner. Det skulle bli effektivare än att varje kommun ska uppfinna hjulet och hitta formerna.

Ulrica Hammarström
Kommunstyrelsens ordförande